

En Suñol en la intimitat

Grans han sigut el carinyo, el respecte i l'admiració que he sentit per l'Ildefons Suñol, des dels temps de ma infantesa, en que'ns coneguerem en el pensionat de Sant Antoni, fins als últims moments de la seva curta vida. Aquests sentiments que jo no he amagat mai, puig al contrari amb cert orgull n'he fet sempre pública ostentació, me valgueren en altres temps llogueres crítiques i dolces ironies de bons amics particulars meus, que no tenien altres l'alt honor de contar-se entre'l nombre d'amics particulars del gran Suñol; però que més tard, a l'entrar dintre del cercle de la meua amistat, reconquerí la justícia de mos sentiments, i amb mi comparí el carinyo, el respecte i l'admiració per l'amic Ildefons.

A l'al·ludir el bon amic Carnier, les eloqüentíssimes i emocionants frases que pronuncià en el cementiri, a l'intimitat de la vida d'En Suñol, me recordà amb tota intensitat, tota la vida del gran home, des de l'any 1878, fins a l'actualitat.

Però no'm recordà ses glories com eminent jurista, com a lletrat distingit, com a polític, com a economista, no, sinó que'm recordà un inimmensable sens de l'essència de vida íntima, ja de família, ja de l'amistat que fonda i inequívocament, havia regnat i regnarà encara, si ell fos viu, sense que'l més petit nivell hagués entallat el seu clar cel.

Però nostra amistat, com ja he insinuat abans, no era una amistat qualsevol, era per a mi una amistat, que per a molts no pot ésser concebuda, era una amistat per a mi, la que jo per ell sentia, impregnada de respecte i per ses immenses condicions intel·lectuals. Jo l'he considerat sempre com un ser superior i com a tal l'he venerat. Ell en canvi sentia per mi, i d'això me n'ha donat mi i mil proves, una amistat quasi paternal i me feia sentir incoherent i involuntàriament per sa part i de manera dolça i agradable a esplendent superioritat. Era l'íntim, era el confés, però al mateix temps era el mestre; recordo i recordaré sempre amb joia i agraïment els consells que durant sa vida me donà, consells que tindrè presents sempre, consells que tindrà als meus fills recomanant-los hi que siguin més bons deixebles que jo d'aquell gran mestre.

Els seus companys, els seus coneguts, els seus amics i els seus companys, han demostrat que l'admiraven i al ensems l'estimaven, però com deia el seu gran íntim Carnier, els que hem fruit de la seva amistat íntima, i entre ells tinc l'orgull de contar-mi, podem dir també amb orgull que sols nosaltres l'hem verament conegut en l'immensitat del seu valer.

Modest en excés, retret en desmesa, sols en l'intimitat s'abandonava i es presentava tal i com ell era en tot el seu esplendor.

Recordo i recordaré ses expansions en sa vida casolana, en els moments de conversa íntima en son despatx, en nostres lúctues passejades, ja per dintre la Ciutat per ell tant estimada, ja en altres poblacions, ont junts i sempre en sa casa ens havíem trobat. Aleshores es quant jo me feia càrreg del seu immens valer, dels seus grans coneixements, de sa lleialtat i dels grans amors i ideals de la vida, la Llibertat i la Patria Catalana; i aleshores augmentava, si era possible el meu carinyo, el meu respecte i la meua veneració per al meu bon amic i mestre Ildefons Suñol.

Jo prego als meus amics i companys, als ciutadans de Barcelona i als catalans en general, que creguin que mes paraules són filles d'un profund convenciment, que no les dic amb suggestió, ni influit per la perdua del bon amic, no; sinó dites amb tota serenitat, amb tota fredor i filles de profunda reflexió, i que els amb mi compartixin els meus sentiments, i que en el si de cada un de nosaltres aixequem un monument a la memoria del gran home, monument que si ell, sia ont sia, per envair, agrairia molt més que si li aixequem un ridícul monument de pedra en les places o en els jardins de la nostra Ciutat; puix en Suñol, amb sa gran modestia i simplicitat, els seus sentiments, però en canvi agraïda i fonament els seus sentiments, com tot home que pugui arribar a mereixer ésser considerat com a model de perfecció.

TRINITAT MONEGAL

Ciutat 23 Agost 1913.

Quan la despulla mortal d'un ciutadà que no havia sigut mil·lioniari, ni general, ni bisbe, ni amo d'empreses on molts se guanyen les moques, és acompanyada fins al fossar, d'on m'ha més exirà, per una gemació compungida... és que'l ciutadà, que encara sembla viu, era amat per ses virtuts, i que la virtut essent llum, el còs social s'adona de que li mancava cert claror.

La mort de l'Ildefons Suñol ha sigut per mi l'anava, fins per mi personalment no'l conecia, una pèrdua ja mai prou plorada.

J. PIN I SOLER.

22 d'agost, tornant del Cementiri.

Impressió

En Suñol posava en tot lo que feia un ambient extraordinari de serietat. Tots els seus actes, fins els més íntims, els enlluïava a una concepció delicada i noble de la vida. Era una de les figures més interessants i dignes d'estudi del nostre renaixement polític. Orador, erudit, inimitable «causador» en les converses de l'Ateneu, el seu comentari sobre les fets corrents, de fugitiva notorietat, o divagant sobre les aconseqüències històriques, tenia sempre un segell de distinció que contrastava amb l'impulsositat del comentarista corrent.

Encara recordo l'impressió que'm va produir una de les primeres converses que vaig tenir amb ell, ja fa alguns anys en el seu antic despatx del carrer Ampère. Va escoltar amb cortesia l'exposició vehement i apassionada que jo li estava fent d'una obra social a realitzar. En Suñol amb una suavitat extraordinària, de fiada escríptica, em va fer algunes observacions; m'exposava la situació de

la nostra societat catalana, les vacil·lacions, els cops abortats per manca d'habilitat i d'ideal, el sentit de les lluites contemporànies, la seva repercussió a la nostra Patria i lo que d'elles quedava en la nostra ambiciosa permanència.

Aquell sentit de la democràcia, que en Suñol exposava, amb oportunes citacions, com un professor en la càtedra, era ben diferent de lo que per tal entenen molts esperits vulgars que militen en ses files. El seu ideal de llibertat m'apareixia com la més alta manifestació del seu esperit i la possessió d'ella com el resultat d'un esforç d'entrega perseverança en que hi havia concentrat lo millor de si mateix. Era en un llenguatge suau, íntim, lo mateix que després expressava En Gabriel Soler en les seves «Afirmacions de la Conciència moderna».

Per aquest profund sentit de la llibertat, En Suñol tenia de meysprejar al polític professional. Concepció l'actuació política com el moment culminant de la vida de l'home i condemnava al polític de passatemps o conveniència que juga amb els conceptes de llibertat, sens extreure'n el seu veritable sentit. Però En Suñol apareixia a molts com un home retret, quan era realment un devot d'aquesta concepció seria de la política que és un exemple i una guia per a tots nosaltres.

MANUEL RIUS

L'enyorança d'En Suñol

Altres plomes faràn en aquesta plana l'elogi fúnebre de l'Ildefons Suñol. Jo vull explicar uns pèssims anècdotes de l'Il·lustre patriota que plorem, anècdotes on se revelen els seus íntims sentiments.

Tots els amics personals d'En Suñol saben el gran amor que ell tenia p' Barcelona. Era un barcelonista entusiasta de la ciutat seva. N'estava orgullós i gelós. L'estimava amb pregón afecte filial. Les coses de la ciutat l'interessaven tant com les coses de la llar. Semblava que testificalment, la seva llar s'estenia a tota l'urbia immensa. En el seu discurs presidencial de l'Ateneu Barcelonès, el seu patriotisme barcelonista li vibra amb força cordial.

Quan era lluny de Barcelona, En Suñol s'enyorava. I s'enyorava com un infant. Comptava els dies que n'era fora, i els que li mancaven per a tornar-hi. Sempre m'en recordaré de les converses que teníem a Madrid, en el mes d'octubre de 1907, quan ell era a la capital d'Espanya per a intervenir en la discussió del projecte d'Administració local, i jo hi havia anat per a comentar aquell debat en el nostre diari.

Madrid li pesava feixugament. Encepegar uns dies de fret primerenc, de aquell fret castellà que s'fica als ossos. En Suñol m'ensenyava les seves petites mans, descolorides, malaltiques.

—Veu-me deia.—Aquest fret se m'enganya a la pell i no m'el que treure de les mans.

L'ambient polític madrileny li era tant desagradable com l'ambient físic. Aleshores se deia entre'ls diputats solidaris que un d'ells—crec que era En Cambó—volia proposar que tots els representants de Catalunya vinguessin obligats a romaner a Madrid mentre durés la temporada parlamentària. Al saber-ho En Suñol, feu un bót i els seus ulls s'obriren com davant una visió d'horror.

—Si s'acorda això—digué—totséguim renúncia l'acta!

A cada moment sentia impuls de marxar cap a Barcelona.

—Tinc unes ganes d'escapar-me...—feia. Un dia me deia que s'avorria.

—Perquè no llegeix algun llibre?—li vaig dir.

—Cah!—va contestar-me.—Aquí no m'hi trobo i no sé com posar-m'hi a llegir, o a fer altra cosa. No sé llegir més que la guia de ferrocarrils.

Aleshores hi havia hagut les furientes ruades de Catalunya i les comunicacions se feien molt dificultoses. Això de pensar que en un moment determinat no podia, si ho hagués volgut, entrar-nos-n' a Barcelona, el tenia consternat.

Cada dia deia que s'enyorava.

—Però com és que s'enyorava?—li preguntava jo.—Té aquí la seva esposa i la seva filla...

—Ja veurà—replicà amb una certa desolació;—ens passa que ens enyorem tots tres allhora...

A. ROVIRA I VIRGILI

En Suñol, catalaníssim

Tot hom qui havia tingut la sort de tractar a l'Il·lustre capdavanter ho sab, que En Suñol era fonamentalment català, catalaníssim. Però ara se m'ocorren dues anècdotes que tenen alhora un valor polític, que ho confirmen plenament. Així van:

Era després del seu eloqüentíssim discurs a Madrid; aquell discurs que marcava una oposició ferma, implacable, al projecte d'Administració local, epoma de la discórdia llançada per l'habilitat política mallorquina als catalans; aquell discurs la tendència del qual no fou infelicitat següida.

Però és que ells, fins aleshores, no n'havien tractat gaires d'homages de l'arrel catalana, fonamentalment catalanèsca, de la rigidesa moral catalana i forta d'aquell trasplantat per uns dies, amb greu dolor físic i moral seu, a la capital de les Espanyes, en la qual l'insigne català hi tenia sempre fred.

Però un dels que mes admirat quedà de l'eloqüència perfecta de Suñol, fou En Moret. El que deia lliberals, qui feu més mal a Catalunya per la seva feble condició que el convertí en víctima de camarilles, que no pos per impuls propi, volia conquistar a tot l'edifici.

El després, l'agost, el visità En l'Hotel. En Suñol s'espanà una mica d'aquesta excessiva persecució. No sabia com fugir als omissions entre esportistes i interessats de Moret. Volia aquest que l'Il·lustre català s'avisqués amb ell per a una obra política, per a la qual En Suñol no havia de deixar res del seu catalanisme ni del seu amor a la República. Era en fi una aliança que

l'eloqüència perfecta de Suñol, fou En Moret. El que deia lliberals, qui feu més mal a Catalunya per la seva feble condició que el convertí en víctima de camarilles, que no pos per impuls propi, volia conquistar a tot l'edifici.

En Suñol s'espanà una mica d'aquesta excessiva persecució. No sabia com fugir als omissions entre esportistes i interessats de Moret. Volia aquest que l'Il·lustre català s'avisqués amb ell per a una obra política, per a la qual En Suñol no havia de deixar res del seu catalanisme ni del seu amor a la República. Era en fi una aliança que

Se'ns encomanà, senyors Delegats, una tasca verament esferidora. No's tractava d'aclarir ni de des-entrellar lògicament els principis polítics, els principis socials que tots vosaltres teníu intensament gravats en la consciència, no; se tractava de demostrar a Catalunya, en primer lloc, que el catalanisme, de demostrar al poble català, de fer veure a tots els pobles d'Espanya i a tots els pobles de Europa, que era una cultura indígena i d'aquella que atribuïen al catalanisme un oblit complet de la gravetat de la tremenda i interminable qüestió social.

I això ho ha desmentit fèlment l'Unió Catalanista, ho ha desmentit posant-la com a un dels temes de les seves deliberacions en l'Assemblea pública en l'Assemblea celebrada precisament a Barcelona, on, com deia molt bé President, senyor Martí i Julià, gloriem intensament les qüestions socials modernes.

No, no podem admetre que'l catalanisme fos pur i simplement una resurrecció de tradicions passades, no podíem tolerar, sinó que devíem demostrar pública i solemnement, l'afirmació inextinguible de que'l catalanisme no aspirava a res més que a impossibilitar resurreccions històriques. Era precis demostrar que si el catalanisme deia l'arrel de la tradició de la pàtria, tenia també l'esplendent brancatge de la vitalitat moderna. (Aplaudiments.)

Calla demostrant, calla fer veure públicament que nosaltres som homes moderns, homes del dia, que nosaltres som homes als quals preocupen les qüestions que estudien desenvolupant els pensadors de tot el món civilitzat. Calla demostrant d'una manera que no pogués donar lloc a cap mena de dubte que m'auíndevant ningú podrà dir mai amb justícia que'ns hem oblidat dels sofriments intensos de les classes proletàries, que nosaltres no sentim les angústies i els neguits dels obrers; que permaneixem indiferents enfront de les qüestions tremendes que'ns salten davant dels ulls a cada pas, que batguem a tement en les nostres ànimes, enfront d'aquestes qüestions que veritablement constitueixen una preocupació general dels homes il·lustrats de l'Europa i de l'Amèrica d'avui.

Ho hem demostrat, ho ha demostrat l'Unió Catalanista; donem-n'hi les gràcies. Jo he dit al principi, perquè, repeteixo lo que he dit al principi, perquè m'ha honrat permetent-me portar la meua col·laboració humilíssima a aquesta obra, que es sent social, és obra eminentment nacionalista. Nosaltres no podem de cap manera entrar a estudiar la qüestió social com s'estudia la qüestió social d'un llibre, com s'estudia la qüestió social en una Acadèmia, no; nosaltres devíem estudiar la qüestió social en la vida, perquè nosaltres no som una Acadèmia, no som un llibre, no som una teoria, no som un dogma, nosaltres som la vida de Catalunya. (Aplaudiments.)

Per això vos hem dit en el preàmbul que no teníem la pretensió de resoldre la qüestió social. No; teníem la pretensió de fer la demostració a que abans me referia i enssem tenim la pretensió de que'l catalanisme aportés el seu criteri davant de les qüestions d'actualitat.

I allavors tinguerem de fixar-nos, senyors Delegats, en que abans d'entrar en l'especialització de les Bases, era absolutament indispensable fixar, proclamar un dels dos criteris, un dels dos criteris radicalment oposats que's disputen avui el domini de les intel·ligències i dels pobles. Era precis que vègessim abans a quin grup de pobles, dels pobles civilitzats d'Europa i d'Amèrica, pertany Catalunya; era precis veure si nosaltres formàvem part d'aquests pobles dogmàtics, d'aquests pobles ideològics, d'aquests pobles conquistadors, d'aquests pobles que han complenat devagades l'història de pàgines brillants, però que no han deixat després, cap rastre de civilització ni de progrés, o si formàvem part d'aquest altre nucli, d'aquesta altra classe de pobles que tenen un criteri particularista, positivista, que sense abandonar, sense perdre mai de vista l'ideal, sense que'l l'ànima humana no té direcció fixa, posen els peus a terra i no s'abaten de la realitat de la vida, d'aquests pobles que són els únics que al passar a l'història deixen institucions que's immortalitzen, deixen progrés que's queden profundament gravats per sempre més en la consciència humana. (Aplaudiments.)

I ho varem esbrinar i varem adquirir la convicció absoluta de que nosaltres no ho erem, que no ho havíem sigut mai, que no volíem ser dels pobles dogmàtics, ideològics i conquistadors, i allavors adquirí la convicció de que Catalunya tenia una ànima particularista, i allavors varem veure que aquest particularisme que constitueix la tradició històrica de tota la nostra vida, s'avenia directament amb el criteri positivista de la ciència moderna. I diguerem allavors. També nosaltres som dels que anem amb la ciència moderna, som dels que no necessitem renegar de les nostres tradicions, dels que podem recollir-les amb veritable orgull.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

CLAUDI AMETLLA

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

la proposava, i li demanava condicions per a fer-la.

Calla dir que en Suñol no s'hi accepta, si no que's nega amb tota la cordia insistència que pogués a parlar de les qüestions del vell problema del liberalisme?

Ja rememora a la seva Barcelona, en Suñol rebé encara molts convits d'En Moret. No venia a Barcelona cap amic de confiança d'aquest que no portés una salutació elusiva per a En Suñol i amb ella una nova insinuació per als plans moretistes. S'assemblava, el nostre gran combatent, donat aquelles propostes de col·laboració, amb tot i ésser feliç amb gran noblesa.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

CLAUDI AMETLLA

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

En Suñol era un esperit inaccessible a la vanitat i al poder; inaccessible als adrechs dels que volien troncar-li la seva via, inaccessible a tot lo que pogués fer-li deixar la línia recta de la seva vida de virat, de austero, d'idealista, d'estudi. Era un català, catalaníssim, que encarnà a mes al la forja de la Raça.

en i viuen i es desenrotllen en mig de la varietat immensa de la Natura, reben influències de per tot arreu, tenen necessitats abans desconegudes, senten viure el seu esperit al calor d'idees noves. No saben, doncs, aguantar molt temps els molles rigits d'un sistema d'idees, amb una finalitat preconcebuda.

Això vol dir que es tasca inútil la dels principis metafísics o religiosos que professen dins d'un programa polític, tracten d'imposar-lo al poble que dovent, sigui per medis suaus o de convicció, sigui per medis violents o de força material. Les idees quan s'encamen, quan se convertixen en acció, quan se fan polítiques, se transformen fonament per l'influència irresistible de la vida, tota plena de moviment i de calor. Pretendre lo contrari, és desconèixer la diferència entre lo ideal i lo ideal, és ignorar que precisament en aquesta diferència resideix la força que la moure cap endavant a les societats humanes. L'ideal tot el realitat, no seria altra cosa que la cristallització definitiva de l'esperit i del progrés.

Hi arriben els pobles a creure en la vitalitat de la doctrina pura, perquè sols l'esperança en la realització plena d'un ideal de perfecció política hi fa suportables els sofriments terribles de la vida. Hi arriben els homes d'Estat a practicar-la i a imposar-la, uns perquè és més fàcil construir sistemes intel·lectuals, que estudiar la realitat i les seves evolucions mal acabades, altres per impulsos purament nominals, o per ansia negre d'una popularitat que al cap d'avall no dura quatre dies.

La regla general, abstracta, immòbil, crea un estat de violència quan s'imposa a la vida social, que es una perie d'estats diferents i constantment movibles. Lo que al principi s'apropia als homes de cor noble, lo que embogexa a les multitudes assedegades de benestar i de justícia, la fórmula perfecta, que engendra la bona voluntat i concebi la fantasia, no ve al món com un ésser viu que fredimeix als pobles de l'esclavitud de la seva imperfecció, sinó com una llei morta que's subjecta a una nova tirania sense portar-los-li consol an els seus mals. Lo que és perfecte no és humà; per això no pot sortir tal com és de la consciència sense entorpir la vida, o sense pendre'n alguna de les seves impureses.

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

El fracàs de cada sistema engrandeix el desengany; però s'hi torna als somnis

Fàbrica de màquines parlants
i tots els seus accessoris
Marca registrada. **A. M.**

Nou perfeccionament. Discs de totes classes. Grans rebaixos en els discs Odeón, de 11 ptes. a 810; Jumbos, a 7-20. Grans descomptes als revendedors.

Enviam de franc el Catàleg il·lustrat
No confondre aquesta MARCA amb altres

Despatx: 7, VÍDRE, 7 (entre Escudillers i Plaça Reial)

JUVENIA
el reloj
mas perfecto

En totes les millors rellotgeries i joieries del món

LA RESERVA
Agencia Mundial de
investigaciones
i asuntos secretos-par-
ticulares. PESQUISSES,
DETECTIVES

Sección Jurídica
Administrativa - Universal
Informes comerciales -
Cobramiento de Créditos -
Defensa de litigios -
Compra i venda de fin-
ques i establecimientos.

Agentes a España i as-
tranger. Consultas gratis

Oficinas: FERRAN,
número 57, entressol
Barcelona

POLVO NOËL
ANTISEPTICO

ESCORRIDOS DE LOS NIÑOS ESCARIDATO
SUAVIZADOR DE LA PIEL
EVITA SUDOR Y MAL OLORES DE LOS PIES Y SOBACOS
PARA DESPUES DEL BAÑO Y TOILETTE
PARA DESPUES DEL AFEITADO

UNICO AGENTE PARA ESPAÑA PORTUGAL Y AMERICA LATINA
JOAQUIN FAD-MATILDE-133-RENTON

Pots, a Ptes. 0.60 i 0.45
Pots metall luxe, a Ptes. 1.25

VENDA:
Farmacies, Drogueries i Perlineries

Sidral Teixidó

(BOM PATENTAT)

és el millor refrescant

Volien apagar la sed? Volien menjar a gust? Volien digerir bé? Preneu Sidral.
Es refrescant i aperitiu.
Per sa puresa i efectes, supera totes les magnètiques estrangeres.
Indispensable als estintors, viatgers, excursionistes i capdors.

Pots de 20 pressos, pessetes, 510
De venda en les principals drogueries i queviures i Tupinambas.

Dipòsit: Laboratori TEIXIDÓ, Viladomat, 48, i Manso, 64

CICLOS
SANROMÀ
BALMES 43 - BARCELONA

Braquer-Faixa "SECURITAS"
(Marca registrada)
es el més eficaç, el més còmode i el més higiènic

Villarreal, 1, primer, primera
(Cantonada Ronda Sant Antoni)

Herpes (Brians)

LA POMADA Y ESSENCIA ANTHERPITICUS de BORTA, preparada per Borrell, curen d'una manera prodigiosa els brians y de totes les afèctes de la pell que caracteritzen des que s'agita. Són tan grans les virtuts d'aquesta pomada, que s'ha curat a amb ella persones que tenien molt arragats els brians y que calia estirar de peus i braços d'aigües salines, sense lograr curació.

Unic dipòsit: Farmacia Borrell, COMTE DE L'ASSALT, NÚMERO 34, cantonada al carrer de Sant Ramon.

Artritisme
Dolors
Reumatisme
Gota
Pertorbacions de la Circulació

CURACIÓ RADICAL

PEL

Depuratiu Richelet

PURIFICADOR **DE LA SANG**
REGENERADOR

EN VENDA:

Totes les Farmacies y Drogueries

Dipositari general per tota Espanya:

Don Francisco LOYARTE

Sant Ignasi Loiola, 9. - SAN SEBASTIAN

- Laboratori: L. RICHELET, a SEDAN (Fransa) -

CLINICA ARBÓ DENTAL

Fundada en 1900

Consulta 8 matí a 8 nit

Festius de 9 a 12

DENTISTA DE 1.ª CATEGORIA o sigui dels que paguen més contribució de Barcelona. Així ho ha regonegut l'Il·lustre Sindicatura del Gremi.

DENTADURES - PONTES EN OR - DENTS CARAGOL - ORIFICACIONS - CORONES OR - ETC.

Demani's nota de preus, que s'entregarà de franc, doncs es l'UNICA clínica que té tarifa fixa.

10 - PELAI - 10

Magatzems JORBA
BARCELONA: Call, números 13 i 15
MAYRÉS: Born i Sant Domingo

EQUIPS COMPLETS per a col·legials

Uniforme, Roba interior,
Dormitori, taula i neteja

SASTRERIA A MIDA: Confecció esmerada

Matalaços

Complet assortit en totes
classes i tamanys

PREU FIXO

Nostres magatzems venen tots els articles
de la millor qualitat i en excel·lents
condicions de preu

MÀQUINES PER A CUSIR
Frister & Rossmann
Preus econòmics
Bicicles pinyó llure 2 frenos, Ptes. 170
AGENT LA ROURA, carrer Universitat, 5,
prop Diputació

DINER en 1.ª hipoteca i sobre valors
desdels 3 per 100 anual, en lle-
tres a propietaris, industrials i comerciants
desdels 112 per 100 al mes.

DINER en 2.ª hipoteca, usde ruita, parts
indivises, i sobre genres, plans
carriatges i tota garantia que convingui. Ram-
bla de Santa Mònica, 4, entressol.

MÀQUINES

PER A FER

GEL

NEVERES

DAVID FERRER I C.ª

S. EN C.

PASSEIG DE GRACIA, NÚM. 94
Barcelona

L'Hernia
Curada per 25 pessetes

Mitjantant el no venent americà. Aquest còmode i pràctic aparell
disti: sen a re or, no adoleix dels defectes que tenen els sistemes
francèsos superant-los en qualitat, com l'itat i efectes de perfecta con-
tenció i curació de l'hernia (trencadura), 5000 pessetes es regalarien
a qui demostrés lo contrari. No compreu cap altre vendatge sense a-
basar-vos en l'essatjar aquest meravellós aparell. Assaigs de franc
Unic representant per a Europa: A. PALAU, Ampleta, 4, tenda (funt
Iglesia Mercè)

Bodes i bateigs

Capes i bodes per a dolos. Preus molt econòmics. FÀBRICA I DE S'ATX

Torns y eines de precisió

per a mecànica y rellotgeria

Torns per a afecionats

REPRESENTANT

dels torns y eines de precisió

Wolf, Jhan & C.ª

y de les acreditades

mes suïsses marca

Francisco Layrol

R. MADAZ, NÚM. 1, PRINCIPAL

ESQUELES MORTUORIES

SEN'ADMETEN AN AQUESTA M-

PREMPTA, FINS A LES DUES DE

LA MATINADA

ENOFOSFORINA SERRA

Tónico - Reconstituent - Remineralitzant

Torna la robustesa, l'alegría, la vi-
talitat i totes les forces perdudes.
ja sigui per un excés de treball men-
tal o bé per altres causes.

A. Serra, Pelai, 9

Abans d'anar a la torre
compreu una capseta de

Se ven en totes les drogueries i basars. - Agents a Espanya:

ZAMPIRONI

Unic modo de poder
matar els mosquits, i
per lo tant, obtenir un
somni tranquil

J. URIACH I C.ª - Barcelona

Gran Empresa Funeraria

Societat Anónima

40 Sucursals amb telè-
fon a Barcelona y po-
bles agregats

Enterros desde el més
sumptuós al més modest;
d'aquests desde 25 ptes.

Central: Rambla Catalunya, 29 - Teléfon 397

Tallers, fàbrica y col·xeres: CAMPO SAGRADO, 24 - Teléfon 2.691

Estufa de desinfecció, portàtil a domicili, única a Barcelona